

Dona i esport: un antagonisme?

Nani Duró i Arajol

Estic vinculada amb l'esport des de ben petita a través de l'esquí i el muntanyisme. No he practicat mai l'esport de competició tret de les competicions infantils d'esquí alpí.

En canvi sí que he practicat el que avui anomenem esports de risc com l'alpinisme, l'himalaisme i l'esquí de muntanya, tot i que aquest darrer no se'l pugui considerar ben bé com un esport de risc.

Avui, per explicar-vos el meu punt de vista sobre el tema anunciat, em centraré en la meva experiència en l'himalaisme, un esport força complicat en molts aspectes.

És l'esport que he viscut amb més intensitat i que m'ha aportat més en la meua vida com a esportista.

No és un esport de competició, malgrat que alguns mitjans ens el presentin així. De fet, és podria definir com una competició contra un mateix i contra els elements. Per mi, com per a la majoria de *practicants* d'aquesta disciplina, ha estat quasi bé una forma de vida. I ho dic en passat, perquè avui ja no puc seguir dedicant-m'hi justament perquè sóc dona i mare.

El títol d'aquesta presentació: *Dona i esport, un antagonisme?*, és una pregunta que m'he

estat fent durant molts anys, i a la qual encara no hi trobat cap resposta satisfactòria.

Motivacions

El que a mi m'ha induït a fer esport és senzillament el benestar que això aporta, i compartir vivències amb gent molt diferent segons l'activitat.

També hi he d'afegir el component d'aventura i recerca del desconegut.

Per últim i no menys important, hi ha provar-se un mateix i veure fins on es pot arribar.

Des del 1993 fins al 2003 m'he centrat bàsicament en el muntanyisme, que m'ha portat a conèixer les muntanyes més altes del món i consegüentment els seus habitants i *modus vivendi*.

Aquests viatges i expedicions m'han demanat molts diners, però sobretot temps fora de casa, i molts moments de risc.

Personalment, no crec que les tan recal·cades diferències fisiològiques siguin un obstacle per dedicar-se a l'esport.

Hi ha una falsa creença que les dones no són aptes per fer segons quins esports a causa de les diferències fisiològiques. He comprovat, pel que fa l'himalaisme, que les dones són tan o més aptes que els homes.

Només és una qüestió de tècnica, de capacitat aeròbica, d'adaptació a l'alçada i sobretot de molta paciència.

I crec que en l'esport les diferències entre homes i dones comencen en el tema de l'educació.

Hi ha uns condicionants socioculturals atàvics que han estat crucials per a la

dona, de manera que ni es plantejava de tenir cap fita que anés més enllà de les tasques domèstiques i més recentment professionals.

Els esports més extrems han estat dels últims a entrar dins la vida de la dona i encara estem a anys llum de l'equiparació amb l'home, i encara més si parlem d'àmbits tant inhòspits com el de la muntanya!

El cert és que en totes les expedicions que he fet les dones érem gairebé invisibles.

Sempre s'ha dit que hi ha esports més masculins que d'altres.

Al muntanyisme se l'ha qualificat com un d'ells, és a dir com un univers extremament viril, on no hi ha lloc per a la dona, que ha estat objecte de burles, menyspreu i poca credibilitat.

Només cal veure aquestes imatges antigues, que parlen per si soles.

Per què ens veien així?

Doncs les respostes són ben senzilles: l'educació torna a ser l'arrel de l'explicació. Les tasques domèstiques i la reproducció eren els pilars de l'univers femení.

Afortunadament aquests criteris van evolucionant, i avui dia podem constatar una presència femenina una mica més important en el món de la muntanya.

L'any 1953 els primers homes a pujar al cim de l'Everest van ser Edmund Hillary i Tenzing Norgay. La primera dona, la japonesa Junko Tabei, ho va fer 22 anys després, és a dir el 1975.

Reinhold Messner i Peter Habeler encara ho van complicar més i van ser els primers a pujar-hi sense oxigen, l'any 78. Van fer

DIFERÈNCIES

- Fisiològiques

- Educacionals

OBSTACLES REALS

- Fins fa poc, la poca credibilitat de part de la societat
- Responsabilitats domèstiques i reproductores

FETS CONCRETS

FETS CONCRETS

FETS CONCRETS

Categories de dones Himalaistes

- Ni marit, ni fills
- Marit comprensiu
- Tàndem amb el marit
- Amb fills i en actiu
- Renuncia a favor dels fills

falta disset anys perquè una dona repetís aquesta gesta. Però a més de fer-ho sense oxigen, ella hi va pujar en solitari. Era la britànica Alison Hargreave.

Cap als anys 70, segurament la primera alpinista realment respectada amb igualtat va ser la lituana nacionalitzada polonesa Wanda Rutkiewicz, considerada per a molts com la millor alpinista femenina de tots el temps. La seva carrera alpinística és impressionant. Va morir al Kanchengchunga l'any 92. Hauria estat el seu novè vuit mil.

I des que Messner l'any 86 completés els catorze vuit mils, han calgut 25 anys perquè tres dones fessin el mateix. Han estat la coreana Oh Eun Sun, l'espanyola Edurne Pasaban i l'austríaca Gerlinde Kaltenbrunner, aquesta última sense oxigen.

Al llarg d'aquestes darreres tres dècades no hi ha hagut gaires dones que s'hagin dedicat a escalar muntanyes de 8.000 metres i menys sense oxigen.

Avui dia, a tot estirar, n'hi ha unes 50 que s'hi dediquen assíduament, mentre que els homes passen a bastament els 5.000. En el món de l'himalaisme femení trobem cinc categories:

En la primera posició, es troben la majoria, que tenen en comú un punt molt significatiu: no tenen cap responsabilitat familiar, no tenen ni marit ni fills. En aquest primer cas em trobava jo quan vaig començar. Tot era fàcil perquè al meu cap no hi havia cap compromís que em frenés i per tant podia dedicar-m'hi a fons.

En segona posició hi ha les que tenen un

marit comprensiu que es queda a casa mentre la seva dona puja muntanyes (aquestes dones amb sort són molt escasses). En tenim exemples com el de l'espanyola Rosa Fernández, que després de superar un càncer de pit ha continuat pujant cims de 8.000 m amb el beneplàcit del seu home.

En tercer lloc en tenim algunes, però també són poques, que fan equip amb el marit. L'austriaca Gerlinde Kaltenbrunner, la primera dona que va fer els catorze vuit mils sense oxigen, n'és un exemple. El seu marit i ella quasi sempre fan tàndem.

En quart lloc i excepcionalment trobem dones amb fills que continuen la seva trajectòria himalaística. És el cas de la britànica Alison Hargreave, que amb dos fills havia decidit conquerir els tres vuit mils més alts sense oxigen i en solitari. Va morir l'any 95 amb 32 anys al mig de la tempesta baixant del K2. En aquell moment la comunitat muntanyenca i la premsa van posar en qüestió l'ètica d'aquesta mare que s'havia exposat a riscos massa elevats. Val a dir que aquesta gran alpinista ja havia pujat la cara nord de l'Eiger embarassada del primer fill.

Finalment, en cinquena posició –i grup en el qual m'incloc– hi ha les que han abandonat el *vuitmilisme* per dedicar-se als fills. Després d'unes quantes expedicions, molta adrenalina i tres vuit mils, vaig tenir un fill. Al principi vaig pensar que aquest fet no seria pas un impediment per continuar escalant muntanyes. De fet, ho vaig fer durant un any i mig després del naixement del meu fill. Fins i tot tenia previst tornar a l'Everest. Finalment, després d'analitzar-ne el pros i el contres, vaig prioritzar la llar a la muntanya.

Ja han passat gairebé deu anys des que hem vaig apartar de l'himalaisme, i reconec que l'atracció encara té força. Crec que sempre hi haurà aquest magnetisme.

Però la contrapartida té encara més força i massa importància per mi.

Conclusió

L'himalaisme és un món molt atractiu i perillós que veta la majoria de les dones a partir d'un cert moment. Però som ben lliures de triar. El que és cert és que tenim un instint maternal ben diferent del que

tenen els homes. Sempre hi ha alguna excepció, evidentment. Però per regla general, ells prioritzen aquesta forma de vida a la familiar malgrat ser pares i malgrat arriscar-hi la vida. I mentre ells són admirats per les seves gestes heroiques, les dones amb família, fent exactament el mateix, són criticades i posades en qüestió. Tot plegat, és força absurd i injust. Però com ja he dit, afortunadament tots i totes tenim la llibertat de triar i els motius per fer-ho són tan legítims per als homes com per a les dones. Amb o sense fills. Només és una qüestió de principis tant per a ells com per a elles.

Nani Duró i Arajol,
esportista i vicepresidenta de la
Federació Andorrana de Muntanyisme